Muharrem Ayı Ve Aşure Günü
Gönderen Kadir Hatipoglu - Ekim 23 2015 07:10:51

        14 Ekim 2015 Çarşamba günü Hicri 1437 yılına girdik. Hicri Yılın ilk ayı Muharrem ayıdır. Bir Muharrem Hicri Takvimin başlangıcı, dolaysıyla Hicri Yılbaşı olarak kutlanılmaktadır. Bu vesile ile tüm Cemaatimin Hicri 1437. Yılını tebrik ederim.   Sözlükte “haram kılınan, yasaklanan, kutsal olan, saygı duyulan” anlamlarına gelen Muharrem, savaşmanın haram kabul edildiği dört aydan birinin adıdır. Resul-i Ekrem, muharrem ayını “Şehrullahi’l-Muharrem” olarak yani “Allah’ın ayı Muharrem” olarak nitelendirmiştir. Muharrem ayı, ilahi bereket ve feyzin, Rabbani ihsan ve ikramın coştuğu bir aydır. Allah’ın günü, ayı, yılı olmaz, ancak Allah’ın rahmetine ermenin önemli bir fırsatı olduğu için Peygamberimiz tarafından bu şekilde ifade edilmiştir. Kur’an-ı Kerimde muharrem kelimesi ay ismi olarak geçmemekle birlikte saldırıya uğrama durumu hariç savaşmanın haram olduğu aylardan söz edilerek bu aylara saygı gösterilmesi emredilmiştir.[1] Resulullah (sav) Efendimiz haram ayları Zilkade, Zilhicce, Muharrem ve Recep ayları olarak açıklamıştır.[2] Hicri takvimde yer alan ay isimlerinin miladi V.yüzyılın başlarında Hz. Peygamber (sav) in baba tarafından beşinci dedesi olan Kilab b. Mürre tarafından belirlendiği nakledilmektedir. Yüce Allah’ın kâinata koyduğu ve “sünnetullah” olarak nitelenen, güneşin ve ayın belli hareket düzeni O’nun sabit kanunlarıdır. Gün, ay ve yıl kavramları bu hareket düzeninin birer sonucudur. Yüce Allah bu gerçeği Tevbe suresinde şöyle işaret etmektedir:
اِنَّ
عِدَّةَ
الشُّهُورِ
عِنْدَ اللهِ
اثْنَا
عَشَرَ
شَهْرًا فِى
كِتَابِ
اللهِ يَوْمَ
خَلَقَ
السَّمَوَات&#16
16; وَاْلاَرْضَ
مِنْهَا
اَرْبَعَةٌ
حُرُمٌ
ذَلِكَ
الدِّينُ
الْقَيِّمُ
فَلاَ
تَظْلِمُوا
فِيهِنَّ
اَنْفُسَكُم&#16
18; وَقَاتِلُوا
الْمُشْرِكِ&#16
10;نَ كَافَّةً

كَمَا
يُقَاتِلُونَكُمْ
كَافَّةً
وَاعْلَمُوا
اَنَّ اللهَ
مَعَ
الْمُتَّقِينَ “Şüphesiz Allah’ın gökleri ve yeri yarattığı günkü yazısında Allah katında ayların sayısı on ikidir. Bunlardan dördü haram aylardır. İşte bu, Allah’ın dosdoğru kanunudur. Öyleyse o aylarda kendinize zulmetmeyin” [3] Peygamber (sav) Efendimiz; Veda Haccı sırasında Mina’da irad ettiği hutbesinde şöyle buyurmaktadır: “İşte zaman hakikaten Allah Teala’nın gökleri ve yeri yarattığı günkü durumu gibi bir devreye girdi: Yıl on iki aydır. Bunlardan dördü haram aylardır ki, üçü birbirinin ardında Zilkade, Zilhicce, Muharrem, biri de Cumada ile Şaban arasındaki Recep ayıdır”.[4] İslam’ın zuhurundan sonra da Muharrem ayı, dini, sosyal ve tarihi önemi haiz olaylara sahne olmuştur. Bu durum Muharrem ayını, İslam kültürü açısından da ön plana çıkarmaktadır. İbni Abbas (ra) dan rivayet edildiğine göre; “Fecr suresinde üzerine yemin edilen “fecr” den maksadın muharrem ayı” olduğu şeklinde bir yorum vardır. Ayrıca bu surede yine
وَلَيَالٍ
عَشْرٍ “üzerine yemin edilen on gecenin” (Fecr ,89/2) muharrem ayının ilk on gecesi kabul edildiği de belirtilmektedir.[5] Peygamber (sav) Efendimiz: “Ramazan ayından sonraki en faziletli orucun Muharrem ayında tutulan oruç olduğunu” ifade etmiştir.[6] Hz. Ömer’in halifeliği döneminde 17 (638) yılında, Resulullah (sav) in Mekke’den Medine’ye hicretinin resmi takvim başlangıcı olarak kabul edilmesiyle Muharrem ayı hicri yılın ilk ayı olarak belirlenmiştir. Arap hükümdarları yeni yılın ilk gününe saygı gösterir ve tebrikleri kabul etmek üzere törenler düzenlerlerdi. Osmanlılar döneminde de muharrem ayında devlet ricalı padişahın huzuruna çıkarak yeni yılı tebrik eder ve Padişah’ın“ Muharremiyye” denilen hediyelerini alırlardı. Kendileri de mahiyetindeki kişilere Muharremiyye verirlerdi. Muharrem ayında tekke ve camilerde okunan Kerbela Vaka’sına dair ilahiler de Muharremiyye olarak adlandırılırdı. Günümüzde hala Mısır, Tunus, Cezayir ve Fas gibi ülkelerde bu ayda çeşitli kutlama törenleri düzenlenmektedir.[7] AŞURE GÜNÜ (ON MUHARREM) VE ORUCU Aşure, on sayısı ile ilgili olan aşr ve aşir veya develerin güdülmesiyle ilgili ışr kökünden türemiş Arapça bir kelimedir diyenler çoğunlukta olmakla birlikte İbranice’den geldiğini söyleyenler de vardır. Aşure’ nin menşei hakkında iki görüş vardır. Birincisi, Hz.Musa ve kavminin, Firavun’un zulmünden kurtulduğu ve Yahudilerin oruç tutmakla mükellef olduğu bir gündür. İkincisi ise, Hz.Nuh’tan itibaren bütün Sami dinlerde mevcut olan ve Cahiliye devri Arapları arasında da Hz.İbrahim’den beri önemli görülüp oruç tutulan bir gündür. Bu görüş, Hz.Aişe ile Abdullah b. Ömer’in rivayetlerine dayanır. Hz. Aişe (ra) nın rivayeti şöyledir: “Aşure, Kureyş kabilesinin Cahiliye döneminde oruç tuttuğu bir gündü. Resulullah (sav) da buna uygun hareket ediyordu. Medine’ye hicret edince de bu orucu devam ettirmiş ve

başkalarına da Aşure günü oruç tutmayı emretmiştir. Fakat Ramazan orucu farz kılınınca kendisi Aşure gününde oruç tutmayı bırakmış, bundan sonra Müslümanlardan isteyen bu günde oruç tutmuş, isteyen tutmamıştır”.[8] Abdullah b. Ömer’in aynı konudaki rivayeti ise şöyledir: “Aşure Cahiliye devri insanlarının oruç tuttuğu bir gündü. Fakat ramazan orucu farz kılınınca Resulullah (sav) e aşure orucu konusu sorulmuş, o da; Aşure Allah’ın günlerinden bir gündür, dileyen bu günde oruç tutsun, dileyen oruç tutmasın” buyurmuştur.[9] Hz. Aişe (ra) nın Aşure gününde Kâbe örtülerinin değiştirildiğini anlatan diğer bir rivayeti de bunu desteklemektedir.[10] Hz. Nuh (as) zamanından beri bütün Sami dinlerde makbul sayılan aşure gününde oruç tutmak Yahudilere farz kılınmıştı. Onlar yedinci ayları olan Tişri’in onuncu gününe rastlayan aşurayı bayram telakki ederek bir takım merasimler icra eder ve bir yıllık günahlardan temizlenmek üzere oruç tutarlardı.[11] Cahiliyye devrinde Kureyş’in de tuttuğu aşure orucunu Hz. Peygamber bi’setten önce tutmuş, sonra bir ara terk etmişse de Medine’ye hicret edince Hz. Musa (as) ın şeriatına uyarak Ramazan orucu farz kılınıncaya kadar bir veya iki defa o da bu orucu tutmuş ve Müslümanlara da tutmalarını emretmiştir. Hatta münadiler çıkararak aşure orucunu halka duyurmuş, geceleyin oruca niyet etmeyenlerin günün yarısında haberdar olsalar dahi o andan itibaren oruca başlamalarını emretmiştir.[12] Ramazan orucunun farz kılınması ile birlikte bu orucu isteğe bırakmıştır. Artık bu tarihten itibaren Aşure orucunun müstehab olduğuna İslam âlimleri ittifak etmişlerdir. Yahudileri taklit etmemek ve hurafelerin İslam bünyesine girmesine engel olmak için müminleri uyarmış ve sadece aşure günü değil, muharrem ayının dokuz, on veya on ve on birinci günlerini oruç tutmalarını tavsiye etmiştir.[13]. Bugünde Yüce Allah on Peygamberine on çeşit ikramda bulunmuş kutsiyetini artırmıştır. Bu ikramlar şöyle belirtilmektedir. 1-   Hz. Musa (as) Aşure günü Kızıl Denizi yararak kurtulmuş, Firavun ve ordusu denizde boğulmuştur. 2-   Hz. Nuh (as) ın gemisi Cudi dağının üzerine Aşure günü demirlemiştir. 3-   Hz. Yunus (as) balığın karnından Aşure günü kurtulmuştur. 4-   Hz. Adem (as) ın tövbesi Aşure günü kabul edilmiştir. 5-   Hz. Yusuf (as) kardeşlerinin attığı kuyudan Aşure günü kurtulmuştur. 6-   Hz. İsa (as) o gün dünyaya gelmiş ve o gün sema’ya yükseltilmiştir. 7-   Hz. Davut (as) ın tövbesi Aşure Günü kabul edilmiştir. 8-   Hz. İbrahim (as) in oğlu Hz. İsmail (as) Aşure Günü doğmuştur. 9-   Hz.Yakup (as) ın oğlu Hz.Yusuf’un hasretinden dolayı kapanan gözleri o gün görmeye başlamıştır. 10-Hz. Eyyüb (as) hastalığından Aşure Günü şifaya kavuşmuştur.[14]   Hz. Musa’nın Aşure günü oruç tutması gibi hususlar dikkate alındığında,   Aşure Gününün Hz. Nuh’tan itibaren semavi dinlerde önemli bir yer işgal edildiğini görmekteyiz. Aşure Günü Müslümanlar nazarında da önemli, mübarek ve mukaddes kabul edilmiştir. Bu günlerde Peygamber Efendimiz ve Müslümanlar da oruç tutmuşlardır. Nitekim Hz. Ali Efendimizin anlattığına göre bir adam Hz. Ali Efendimize sorar; وعن علي رَضِيَ اللّهُ عَنْه،

وَسَألَهُ
رَجُلٌ]أىُّ
شَهْرِ
تَأمُرُنِى
أنْ أصُومَ
بَعْدَ
رَمََضَانَ؟
فقَالَ: مَا
سَمِعْتُ
أحَداً
يَسْألُ عَنْ
هذَا إَّ
رَجًُ سَألَ
رَسُولَ
اللّهِ #
وَأنَا
عِنْدَهُ.
فقَالَ يَا
رَسُولَ
اللّهِ: أىُّ
شَهْرٍ
تَأمُرُنِى
أنْ أصُومَ
بَعْدَ
رَمضَانَ.
فقَالَ: إنْ
كُنْتَ
صَائِماً
بَعْدَ
رَمضَانَ
فَصُمِ
الْمُحَرَّم&#16
14; فإنَّهُ
شَهْرُ
اللّهِ، فيهِ
يَوْمٌ تَابَ
اللّهُ فيهِ
عَلى قَوْمٍ،
وَيَتُوبُ
اللّهُ فيهِ
عَلى قَوْمٍ
آخَرِينَ -Ramazan ayından sonra hangi ayda oruç tutmamı tavsiye edersiniz? Hz. Ali (r.a.) şu cevabı verir: &

nbsp;   “Ben bu soruyu Resullah’a soran bir adama rastlamamıştım. Nihayet biri sordu. O zaman ben de yanlarında idim. Adam dedi ki; -Ey Allah’ın Resulü ! Ramazan’dan sonra hangi ayda oruç tutmamı tavsiye edersiniz? Şu cevabı lütfettiler; “Ramazan dışında da oruç tutmak istersen Muharrem ayında da tut. Çünkü O şehrullah’tır (Allah’ın ayıdır). O ayda bir gün vardır ki (o gün onuncu gün olan Aşure günüdür) Allah o günde bir kavmin günahlarını affetti. Bir başka kavmin günahlarını da affedecektir.” [15] Diğer bir hadisi şerifte ise şöyle buyrulmaktadır; أفْضَلُ الصِّيَامِ بَعْدَ رَمَضَانَ شَهْرُ اللّهِ الْمُحَرَّمُ، "Ramazan ayından sonra en faziletli oruç, şehrullah olan Muharrem ayında tutulan oruçtur "[16]   Muharrem ayına Şehrullah (Allah’ın ayı) denmesi O’nun şanını yüceltmek ve tazim içindir. Bu fazilet Muharrem ayı boyunca tutulan bütün oruçlar için geçerlidir. İbn Abbas ra) ın rivayetinde, Hz. Peygamber (sav) Medine’ye gelince Yahudilerin Aşure Günü oruç tuttuğunu gördü. Onlara; -Niçin oruç tutuyorsunuz diye sordu? -“Bu gün Salih ve hayırlı bir gündür. Allah o günde Beni İsrail’i düşmanlarından kurtardı. Şükür olarak Hz. Musa (as) oruç tuttu dediler” - Bunun üzerine Resulullah (sav); “Ben Musa’nın sünnetini ihyaya sizden çok daha layığım ve hak sahibiyim” buyurup o gün oruç tuttu ve Müslümanlara da oruç tutmasını emretti”. [17] Ancak Yahudilere muhalefet ederek Muharrem ayının 9.cu ve 10.cu günü oruç tutulmasını istemiştir. Hz. Aişe (ra) validemizden bu konuda şu rivayeti görüyoruz: “O zamanlar henüz Ramazan orucu farz kılınmadığı için Peygamberimiz ve sahabeler vacip olarak Aşure gününde oruç tutuyorlardı. Ne zaman ki, Ramazan orucu farz kılındı, bundan sonra Peygamber (sav) Efendimiz herkesi serbest bıraktı.   “İsteyen oruç tutar, isteyen terk eder” buyurdu.[18] Böylece Aşure orucu da sünnet bir oruç olarak kalmış oldu.   “Resulullah (sav), Aşure günü oruç tutunca kendisine; “ Ey Allah’ın Resulü, bu gün Yahudilerin ve Hıristiyanların hürmet gösterdikleri ve oruç tuttukları bir gündür” dediler. Bunun üzerine Resulullah (sav) Efendimiz   “Gelecek yıl inşallah Muharrem’in dokuzuncu gününde de oruç tutacağız” buyurdu. Ertesi yıla ulaşamadan Resulullah (sav) Efendimiz vefat etti”[19]   Aşure Orucunun fazileti hakkında şu hadisler zikredilmektedir. Bir kişi Peygamber (sav) Efendimize geldi ve sordu: “ Ramazan ayından sonra ne zaman oruç tutmamı tavsiye edersiniz?” Peygamber (sav) :   “Muharrem ayında oruç tut. Çünkü o Allah’ın ayıdır. Onda öyle bir gün vardır ki, Allah o

günde bir kavmin tövbesini kabul etmiş ve o günde başka bir kavmi de affedebilir” buyurdu.[20]   Başka bir rivayette ise; “Ramazan ayından sonra tutulan oruçların en faziletlisi, Allah’a izafetle (Allah’ın ayı denilerek) şereflendirilen Muharrem ayında tutulan oruçtur. Farz namazlardan sonra en faziletli namaz ise geceleyin kılınan namazdır” [21] Yine Tirmizi de geçen başka bir Hadiste Peygamber (sav) Efendimiz şöyle buyuruyor: “Aşure gününde tutulan oruç Allah katında, o günden önce bir senenin günahlarına kefaret olacağını kuvvetle ümit ediyorum”[22] “Ramazandan sonra en faziletli oruç, Allah’ın ayı Muharremde tutulan oruçtur”.[23] Peygamberimiz (sav), Mü’minlerin aile efradına Aşure gününde her zamankinden daha çok ikramda ve ihsanda bulunmasını tavsiye etmiştir. Bir hadiste şöyle buyrulmaktadır: “Her kim Aşure gününde ailesine ve ev halkına ikramda bulunursa, Cenab-ı Hak da senenin tamamında onun rızkına bereket ve genişlik ihsan eder”.[24] Aşure günü oruç tutmanın fazileti konusunda sahih hadisler bulunmasına karşılık o gün yıkanmak, gözlere sürme çekmek, süslenmek, kına yakmak, bayramlaşmak, hububat karışımı aş (aşure) pişirmek, sadaka vermek, mescitleri ziyaret etmek, kurban kesmek gibi fiiller hakkında sahih bir rivayete rastlanmamıştır. Hadis olduğu öne sürülen metinlerin birçoğunun hadis olmayıp Cahiliye devri adetlerine ve Yahudi geleneklerine dayanması kuvvetle muhtemeldir. Bu adetleri Aşure gününde Resulullah ve ashabının yaptığına dair herhangi bir kayıt yoktur. Mesela, “aşure günü sürme çeken helak olmaz”, “aşure günü gusleden o yıl hasta olmaz” gibi rivayetler son devir kitaplarında yer almıştır.[25] Türk-İslam Geleneğinde Aşure; Türk-İslam geleneğinde önemli bir yer tutan Aşure aynı zamanda Muharrem ayında en az on gıda maddesinden yapılarak özel merasimlerle dağıtılan tatlıya da isim olmuştur. Günümüzde de özellikle Anadolu’da Müslümanlar Muharrem ayında en az on gıda maddesinden Aşure tatlısı pişirerek halka, misafirlere, komşulara, dostlara ikram ederler, fakir ve yoksullara dağıtırlar. Bununla Hz. Nuh ve Musa’nın zorluktan kurtularak bolluğa kavuştuğu gibi Cenab-ı Allah’tan zorluklardan, sıkıntılardan kurtularak bolluğa, bereketli bir hayata kavuşturması niyaz edilir. Bazı kardeşlerimiz ise 12 gün oruç tuttuktan sonra oruçların kabulü ve Ehli Beytin Ruhu için bu tatlıyı pişirerek dağıtırlar. Böylece Aşure tatlısı Anadolu’da oruçların kabulü, dostluğun, kardeşliğin, birliğin ve beraberliğin pekişmesi, yardımlaşmanın ve dayanışmanın güçlenmesinin ve bereketin bir simgesi olmuştur. Nitekim bir hadis-i şerifte ise şöyle buyrulmaktadır; “Kim ailesine Aşure günü geniş davranırsa Allah O’na senenin geri kalan günlerinde geniş davranır”[26] Süfyan’ı Sevri şöyle diyor: “Biz bunu denedik ve öyle bulduk” İbn-i Uyeyne de; “Biz bunu 50-60 yıl denedik” demiştir. Bu gün Hz. Nuh’un tufanından kurtularak genişlik bulduğu gün olduğu için Cenab-ı Allah’ın bolluğu ve bereketi daha sondaki inananlara da bir ihsanı olarak kabul edilir. Bütün bunlardan anlaşılıyor ki Muharrem ayı ve Aşure Günü önemli tarihi olayların vuku bulduğu, genişliğe kavuşulduğu kadar çok üzücü olayların da meydana geldiği, bütün semavi dinlerin bu aya hürmet ettiği ve oruç tutmaya özen gösterdiği bir aydır. Kerbela Faciası, Hz. Hüseyin’in Şahadeti;   Bütün Müslümanların gönlünde çok derin acı ve üzüntü bırakan ve hala bu acıyı hissettiğimiz müessif olaylardan biri de, hicri 61 yılı 10 muharrem günü Yezid ve adamlarının, başta sevgili Peygamberimizin muazzez torunu Cennet gençlerinin Efendisi Hz. Hüseyin Efendimiz olmak üzere ailesinden ve

yakinlerinden 72 Müslüman’ın günlerce aç ve susuz bıraktıktan sonra acımasızca şehit edilmesi olayıdır. Bu olay bütün Müslümanları derinden üzmüş ve hala üzüntüyü yaşamaktayız. Bir defa daha başta Hz. Hüseyin Efendimiz olmak üzere bütün Kerbela şehitlerimizi ve bu cennet vatan uğruna şehit olan bütün şehitlerimizi rahmetle anıyoruz. Ruhları şad olsun. Hz. Peygambere, ashabına ve Ehli Beytine karşı olan vazifelerimizi her zaman hatırlamalıyız. Hz. Peygambere daima salat ve selam okumalı, bizlere en güzel mirasları olan Kur’an-ı Kerime, sünnetine sımsıkı sarılmalı, Ehli Beyt’inin ve ashabının yaşadığı o güzel İslam’ı yaşamaya çalışmalıyız. Kerbela ve bütün şehitlerimizi rahmetle anmalıyız. Onlar için dua ederek, Kur’an okuyarak ve ruhlarına bağışlayarak, kardeşliğimizi pekiştirerek, dostluğumuzu güçlendirerek ruhlarını şad etmeliyiz. Hepsinden Allah razı olsun ve bizleri şefaatlerine nail eylesin. Hz. Hüseyin’in Aşure günü (On Muharrem) şehit edilmesi elbette bütün Müslümanlar için büyük bir musibet ve üzüntüdür. Hz. Ömer, Hz. Osman, Hz. Ali ve Hz. Hamza’nın şehit edilmeleri de, böyle büyük bir musibet ve bizler için üzüntüdür. Fakat, Peygamber (sav) Efendimiz Hz. Hamza’nın şehit edildiği günün yıldönümlerinde matem ve yas tutmadı. Matem tutmayı da emretmedi. Matem tutmak yasak olmasaydı, herkesten önce Peygamber (sav) Efendimizin ölümü için matem tutulurdu. Selam Hakk’a tabi olanların üzerine olsun.   Kemalettin AKSOY Bayburt İl Müftüsü   [1] Bakara 2/191,194, 217; Maide 5/2,97; Tevbe 9/5,36. [2] Buhari,Megazi,77;Tevhid,24; Müslim,Kasame,29 [3] Tevbe su.9 /36 [4] Buhari, Bed’ul-halk,2; Müslim, Kasame,29; Ebu Davut, Menasik,67. [5] Taberi,XXX,107. [6] Müslim, Siyam, 202-203; Nesai, Kıyamu’l-leyl, 6.   [7] İslam Ansiklopedisi, 31/5. Muharrem maddesi. [8]Buhari.Savm.69;Tirmizi, savm,49, Müsned,VI,29-30. [9]Müsned,II.57,143. [10] Müsned, VI.244. [11] Levililer,16/30-34,23/27. [12] Buhari, Savm,69. [13] Buhari,Savm,69. [14] Sahihi Müslim Şerhi, 6/ 140. [15]Tirmizi, Savm, 40) [16] Müslim, Sıyam 202, Ebû Davud, Savm 55, Tirmizî, Salat 324. [17]Buharî, Savm 69, Müslim, Sıyâm 127, Tirmizi,Savm,50; Ebu Dâvud, Savm 64, [18] Müslim.Siyam,117 [19] Müslim, Siyam,49. [20] Tirmizi.Savm 40. [21] Müslim, Siyam,20. [22] Tirmizi. Savm 48. [23]İbni Mace, Siyam,43. [24] Et:Terğib ve’t Terhib. 2.116. [25] İslam Ansiklopedisi, 4/ 25. [26] Feyzül Kadir 6/ 235.

islam ve Hayat,Güncel Vaaz ve Hutbeler